

18.3.2020

Sosiaali- ja terveystoimen tilinpäätös vuodelta 2019

18.3.2020

Sosiaali- ja terveystoimen tilinpäätös vuodelta 2019

Sosiaali- ja terveystoimen tilinpäätös vuodelta 2019 on laadittu kaupungin tilinpäätösohjeiden mukaisesti kirjanpitolakia noudattaen. Sosiaali- ja terveystoimen käyttömenot ja tulos muodostuivat yhteenlaskettuina seuraaviksi:

5 10 Sosiaali- ja terveystoimi (milj. euroa)	TP 2018	TA 2019	TP 2019	Ero 2018	Ero TA
Tulot yhteensä	216,8	178,0	186,2	-30,6	8,2
Menot yhteensä	-2 062,9	-2 109,1	-2 164,0	-101,1	-54,9
Poistot	-11,7	-16,9	-11,7	0	-5,2
Tilikauden tulos *pyöristys	-1 857,8	-1 948,0	- 1 989,5	-131,7	- 41,6*

Koko sosiaali- ja terveystoimialan menoihin oli varattu vuoden 2019 talousarviossa 2 109,1 milj. euroa. Sosiaali- ja terveystoimen toteutuneet menot olivat 2 164,0 milj. euroa, mikä ylitti käytettävissä olevat määrärahat 54,9 milj. eurolla.

Toimialan toteutuneet tulot olivat 186,2 milj. euroa, joka ylitti talousarvion 8,2 milj. eurolla. Tulojen ylitys koostui täyden korvauksen perusteella saaduista valtion korvauksista. Tulojen kirjaus muuttui kirjanpitolain mukaisesti maksuperustaisesta kirjaamisesta suoriteperustaiseksi kirjaamiseksi vuonna 2018, mikä näkyy vielä vuoden 2019 tilinpäätöksen tulojen takautuvissa jaksotuksissa.

Talousarvion määrärahatarkastelu talousarviokohdittain

Sosiaali- ja terveyspalvelut (5 10 01)

5 10 Sosiaali- ja terveyspalvelut (milj. euroa)	TP 2018	TA 2019	TP 2019	Ero 2018	Ero TA
Tulot	183,3	156,8	163,6	-19,7	6,8
Menot	1 453,4	-1 424,5	-1 429,8	23,6	- 5,3

Sosiaali- ja terveyspalvelujen menoihin oli talousarviossa varattu määrärahaa 1 424,5 milj. euroa. Talousarviokohdan menot olivat 1 429,8 milj. euroa, joka ylitti käytettävissä olevat määrärahat 5,3 milj. eurolla. Talousarviokohdan ylityksestä oli 2,3 milj. euroa niin sanottua teknistä ylitystä, joka johtuu kuolinpesien kirjauksesta käyttötaloudsmenoihin taseen sijasta. Valtionperinnöistä jaettavat avustukset on aiemmin kirjattu menoina taseeseen, mutta vuoden 2018 tilinpäätöksestä lukien

18.3.2020

avustukset kirjataan käyttötalousmenoihin. Koska sosiaali- ja terveystoimiala ei ole toimintakatteellinen talousarviokohta, vaan sitova taso ovat menot, sosiaali- ja terveystalouden talousarviokohdalle voidaan myöntää teknistä ylitysoikeutta valtionperinnöistä myönnettyjen järjestöavustusten verran. Kaupunginvaltuusto myönsi 26.2.2020 sosiaali- ja terveystalouden talousarviokohdalle ylitysoikeuden.

Sosiaali- ja terveystalouden tulomääräraha oli 156,8 milj. euroa. Toteutuneet tulot olivat 163,6 milj. euroa, joten tulot ylittyivät 6,8 milj. eurolla. Tulot ylittyivät pääosin vuonna 2018 toteutuneesta valtion korvausten kirjaustavan muutoksesta maksuperustaisesta suoriteperustaiseksi, joka näkyi vielä vuoden 2019 tilinpäätöksessä tulojen jaksotuksena.

Menolajeittain merkittävimmin talousarvion ylittivät asiakaspalvelujen ostot 30,1 milj. eurolla ja muiden palvelujen ostot 6,2 milj. eurolla. Asiakaspalvelujen ostoissa suurin ylitys koostui lastensuojelun ja vammaistyön asiakaspalvelujen ostojen ylityksestä, 30,0 milj. euroa. Henkilöstömenot puolestaan alittivat budjetoidun tason 33,2 milj. eurolla, jossa merkittävänä syynä oli tiettyjen ammattiryhmien, kuten lääkäreiden, sosiaalityöntekijöiden ja kotihoidon henkilöstön rekrytointivaikeudet.

Palvelukokonaisuuskohtaiset toteutumat olivat sosiaali- ja terveystalouden talousarviokohdan osalta seuraavat:

Palvelukokonaisuus	Budjetti 2019 (milj. euroa)	TP 2019 (milj. euroa)	Ero (milj. euroa)	Ero %
Perhe- ja sosiaali- palvelut	391,0	419,0	-28,0	-7,2 %
Terveys- ja päihdepalvelut	283,5	287,5	-4,0	-1,4 %
Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut	490,0	489,9	0,1	0,0 %
Hallinto	40,1	36,8	3,3	8,2 %
Toimialan yhteiset	219,9	196,6	23,3	10,6 %

Sosiaali- ja terveystalouden talousarviokohdan ylityksen vuoksi henkilöstölle ei maksettu tulospalkkiota.

Perhe- ja sosiaalipalvelujen toteutuma ylitti budjetin 28 milj. euroa. Pääosa ylityksistä koostui lastensuojelun ja vammaistyön asiakaspalvelujen ostoista. Lastensuojelussa budjetti ylittyi 16,7 milj. euroa, vammaistyössä 10,6 milj. euroa ja lapsiperheiden hyvinvointi- ja terveystaloudessa 2,3 milj. euroa. Ylitykset koostuivat

18.3.2020

asiakaspalvelujen ostojen lisäksi pääosin muiden palvelujen ostoista ja vammaistyössä myös avustuksista kotitalouksille (henkilökohtainen apu).

Lastensuojelussa ylitys johtui etenkin vaativan laitoshoidon asiakaspalvelujen ostoista ja perhehoidon ostoista. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä on pysynyt ennallaan, mutta samanaikaisesti sijoitusten pituudet ja erityis- ja vaativan tason laitoshoidon tarve on edelleen kasvanut. Vaativahoitoisten lasten osuus sijoitetuista lapsista on kasvanut, minkä vuoksi lastensuojelun hoitovuorokausien määrä on kasvanut.

Sijaishuollon kokonaiskustannusten voimakkaaseen kasvuun vaikutti myös 1.1.2019 voimaan tullut uusi puitesopimus, jonka vuoksi ostopalvelujen keskimääräiset vuorokausihinnat nousivat edelliseen vuoteen verrattuina. Nousua ei ollut mahdollista huomioida vielä vuoden 2019 tulosbudjetin laadittaessa.

Vammaistyössä ylityksen aiheutti asiakaspalvelujen ostot asumispalveluissa, henkilökohtaisessa avussa sekä työ- ja päivätoiminnassa. Asumispalvelujen asiakasmäärä nousi vuodessa 6 % ja henkilökohtaisen avun palvelusetelin asiakasmäärä 7 %. Työ- ja päivätoiminnan kilpailutuksen myötä hinnat nousivat. Muita kustannuspainetta luovia muutoksia oli sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaisen liikkumisen tuen matkamäärien lisäys edelliseen vuoteen verrattuna.

Lapsiperheiden hyvinvointi- ja terveystoimissa ylitys johtui neuvola- ja perhetyössä pääosin lapsiperheiden kotipalvelujen asiakaspalvelujen ostoista vammaisten lasten kotihoidon tukemiseksi.

Nuorten palvelujen ja aikuissosiaalityön toteuma oli lähes budjetin mukainen (alitusta noin 50 000 euroa). Alitusta syntyi perhe- ja sosiaalipalvelujen yhteisissä menoissa 1,7 milj. euroa. Palvelukokonaisuuksien yhteisten menoissa syntyi alitusta, koska palvelukokonaisuuksien kertapalkkioihin varattu määräraha budjetoitiin palvelukokonaisuuden yhteisiin menoihin, mutta toteutui palveluissa.

Terveys- ja päihdepalvelujen toteuma ylitti budjetin 4,0 milj. eurolla. Ylitys koostui asiakaspalvelujen ostoista, muiden palvelujen ostoista ja muissa ostoissa (aineet, tarvikkeet, materiaalit) omahoitotarvikejakelusta. Terveys- ja päihdepalvelujen henkilöstökulut alittivat budjetin 3,1 milj. eurolla. Terveysasemat ja sisätautien poliklinikka ylitti budjetin 2,1 milj. eurolla, psykiatria- ja päihdepalvelut 1,3 milj. eurolla, päivystys ylitti budjetin 1,5 milj. eurolla ja suun terveydenhuolto 0,3 milj. eurolla. Terveys- ja päihdepalvelujen yhteisen menot alittivat budjetin 1,2 milj.

18.3.2020

euroa. Palvelukokonaisuuksien yhteisten menoissa syntyi alitusta, koska palvelukokonaisuuksien kertapalkkioihin varattu määräraha budjetoitiin palvelukokonaisuuden yhteisiin menoihin, mutta toteutui palveluissa.

Päivystyksen ylitys koostui HUSille 7.1.2019 siirtyneen päivystyksen loppuvuoden 2018 ilta-, viikonloppu- ja päivystyskorvauksista, jotka on maksettu vuoden 2019 puolella ja joita ei ole voitu huomioida tulosbudjetissa 2019.

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen toteuma toteutui lähes budjetin mukaisesti, kun alitusta oli 0,1 milj. euroa.

Hallinto alitti budjetin 3,3 milj. eurolla. Hallinnon alitukset koostuivat pääosin henkilöstökuluista 2,2 milj. euroa ja muiden palvelujen ostoista 1,4 milj. euroa. Ylitystä muissa tiliryhmissä 0,3 milj. euroa.

Toimialan yhteiset alitti budjetin 23,3 milj. eurolla. Alitusta syntyi asiakaspalvelujen ostoissa, muiden palvelujen ostoissa, muissa ostoissa sekä vuokratilaisuuksissa yhteensä noin 10,5 milj. euroa. Toimialan yhteisiin oli varattu määrärahaa asiakaspalvelujen ostoisiin kuntayhtymiltä, maksusitoumusostoihin sekä muihin asiakaspalveluostoihin, joista käyttämättä jäi vajaat 4 milj. euroa. Muissa palvelujen ostoissa määrärahaa jäi käyttämättä noin 3,2 milj. euroa muun muassa asiantuntijapalvelujen ostoissa, henkilöstön työterveyshuollon kustannuksissa ja laboratoriotutkimusten kustannuksissa. Muissa ostoissa säästöä syntyi lääkekustannuksissa ja muissa materiaalikustannuksissa noin 2 milj. euroa. Muu alitus koostui tiliryhmien pienemmistä säästöistä.

Toimialan yhteisiin oli budjetoitu myös toimialan tulospalkkiovaraus 13 milj. euroa. Sosiaali- ja terveystoimialan talousarviokohdan ylityksen vuoksi tulospalkkiota ei pystytty maksamaan henkilöstölle.

Toimeentulotuki (5 10 02)

Toimeentulotuen menoihin oli talousarviossa varattu 14,6 milj. euroa. Talousarviokohdan menot olivat 13,5 milj. euroa, joka alitti käytettävissä olleet määrärahat 1,1 milj. eurolla. Alitusta syntyi ennaltaehkäisevässä toimeentulotuessa 1,4 milj. euroa ja kotouttamistuessa 0,2 milj. euroa. Täydentävässä toimeentulotuessa oli ylitystä 0,6 milj. euroa.*

Toimeentulotuen tulomääräraha oli 3,1 milj. euroa, joka toteutui budjetin mukaisesti.

*Menojen toteumat pyöristetty.

18.3.2020

Vastaanottokeskukset ja valtion korvaamat maahanmuuttopalvelut (5 10 03)

Vastaanottokeskuksille ja muille valtion korvaamille maahanmuuttopalveluille oli talousarviossa varattu määrärahaa 15,7 milj. euroa. Talousarviokohdan toteuma oli 15,9 milj. euroa, joten menot ylittivät budjetin 0,2 milj. eurolla.

Vastaanottokeskusten ja muiden valtion korvaamien maahanmuuttopalvelujen menot ovat kaupungin näkökulmasta valtiolta laskutettavia eriä, jotka laskutetaan täysimääräisesti.

Vastaanottokeskusten tulomääräraha oli 16,8 milj. euroa. Tulojen toteuma oli 18,9 milj. euroa, joten tulot ylittyivät 2,1 milj. euroa. Tulojen ylitys koostui etenkin Toivolanmäen perheryhmäkodin, Maahanmuuttoyksikön jälkihuollon ja maahanmuuttoyksikön tulkkikustannusten korvauksista.

Vastaanottokeskusten ja muiden valtion korvaamien maahanmuuttopalvelujen talousarviokohta on nettobudjetoitu ja sitova toimintakate oli 1,1 milj. euroa. Tulojen ylityksen vuoksi toimintakate ylitti sitovan toimintakatteen 1,9 milj. eurolla.

Apotti ja sote-maakuntaudistus (5 10 04)

Apotille ja sote-maakuntaudistukselle oli varattu talousarviossa määrärahaa 9,8 milj. euroa ja toteuma oli 14,3 milj. euroa, joten menot ylittivät budjetin 4,5 milj. eurolla. Tulomääräraha oli 1,4 milj. euroa, mutta tuloja kertyi vain 0,6 milj. euroa, joten tulot alittivat budjetin 0,8 milj. eurolla.

Apotin ja sote-maakuntaudistuksen talousarviokohta on nettobudjetoitu, ja sitova toimintakate oli 8,4 milj. euroa. Menojen ylityksen ja tulojen alituksen vuoksi toimintakate alitti sitovan toimintakatteen 5,3 milj. eurolla. Toimintakatteen alitus johtuu Apotti Oy:n ennakoitua korkeammista vuodelle 2019 kohdistuvista ylläpitokustannuksista, velkaosuuksien poistoaikataulun muutoksista sekä käyttöönottokoulutuksen laskutuksen muutoksesta käyttäjäperusteisesta omistusperusteiseksi. Kaupunginvaltuusto myönsi 26.2.2020 talousarviokohdalle toimintakatteen alitusoikeuden.

Talousarviokohdalle kirjautuivat alkuvuonna sote- ja maakuntaudistuksen parissa Uudenmaan maakunnassa työskennelleiden palkkamenot toteutuneiden työtuntien perusteella, jotka saatiin tuloina Uudenmaan maakunnasta. Viimeiset sopimukset päättyivät 30.6.2019.

18.3.2020

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (5 10 05)

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän (HUS) talousarviokohdalle oli varattu määrärahaa 644,5 milj. euroa. Talousarvion toteuma oli 690,5 milj. euroa, joten menot ylittyivät 46 milj. eurolla. Talousarviokohdan määrärahan ylitys johtui Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin palvelutuotannon määrän ja laskutuksen toteutumisesta talousarviossa arvioitua suurempana. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri laati vuoden 2019 talousarvion 20 miljoonaa euroa alijäämäisenä ja kuntayhtymän tasolla alijäämän toteutuminen oli tätä suurempi. Kuntayhtymän alijäämän vuoksi vuonna 2019 ei saatu jäsenkuntapalautusta. Päivystystoiminnot (68,8 milj. euroa) siirtyivät 7.1.2019 alkaen Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin.

Kaupunginvaltuusto myönsi 26.2.2020 talousarviokohdalle ylitysoikeuden.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Sosiaali- ja terveystoimessa talousarviossa 2019 olivat seuraavat sitovat toiminnalliset tavoitteet:

1. Edistämme helsinkiläisten hyvinvointia ja terveyttä ja ehkäisemme syrjäytymistä.

Tavoite ei toteutunut. Sitovan toiminnallisen tavoitteen kolmesta mittarista toteutui yksi.

- Konseptoidaan yhteinen palvelu- ja prosessiketju lapsen varhaisen tuen tarpeen sekä nuorten mielenterveysongelmien havainnointiin ja hoitoon (yhteisten asiakkaiden palveluketju kuvattu, palvelumallia kokeillaan ja toiminta vakiinnutetaan).

Mittari toteutui. Yhteinen kehittämisprojekti (Sote, Kasko, HUS) perustettu, syksyllä ollut kuusi (6) työpajaa, jossa kuvattu palveluketju ja konseptoitu palveluketju mielenterveysongelmien havainnointiin. Liikkuva mielenterveystiimi käynnistynyt ja mahdollistanut nopean palveluohjauksen hoidon/palvelun piiriin.

- Psykiatrisessa avohoidossa olevien potilaiden sairaalapäivien määrä vähenee vuoteen 2018 verrattuna avohoidon laadullisella kehittämisellä ja sen eri muotoja vahvistamalla.

18.3.2020

Mittari ei toteutunut. Sairaalapäivien määrä avohoidossa olevien potilaiden osalta kasvoi, toteuma oli 2,37, vuoden 2018 toteuma oli 2,14.

- Kotihoidossa on kattavasti käytössä liikkumissopimus; vähintään 70 %:lle säännöllisen kotihoidon asiakkaista on tehty liikkumissopimus.

Mittari ei toteutunut. Liikkumissopimus tehtiin 69,1 % säännöllisen kotihoidon asiakkaille tavoitteen ollessa 70 %.

Vuonna 2019 psykiatrian avohoidossa oli hoidossa noin 1 000 potilasta vähemmän kuin vuonna 2018 (25 921 avohoitopotilasta vuonna 2018 ja 24 898 avohoitopotilasta vuonna 2019). Noin 6,4 % avohoitopotilaista on ollut sairaalahoidossa molempina vuosina, mutta vuonna 2019 sairaalahoidossa olleiden avohoitopotilaiden hoitajakset olivat laskennallisesti noin kolme (3) vuorokautta pidempiä kuin vuonna 2018. Sitovan toiminnallisen tavoitteen tunnusluvun laskennassa sairaalahoidossa olleiden avohoitopotilaiden hoitopäivät jaetaan kaikille avohoitopotilaille: 31.12.18 tunnusluku oli 2,14 ja 31.12.19 tunnusluku oli 2,34. Tavoitteena oli, että vuoden 2019 tunnusluku on pienempi kuin vuoden 2018 tunnusluku. Tavoitetta ei saavutettu.

Intensiiviseen liikkuvaan avohoitoon sekä sairaalan ja avohoidon väliseen yhteistyöhön on suunnattu lisäresurssia sisäistä työnjakoa ja toimintatapaa kehittämällä. Henkilöstön saatavuus muiden kuin lääkäreiden osalta on ollut hyvä. Psykiatriseen avohoitoon on hankittu lääkäripalveluita ostopalveluna. Myös erikoistuvien lääkäreiden rekrytoinnissa on ollut haasteita.

Liikkumissuunnitelman käyttöön ottoa kaikissa kotihoitoyksiköissä on kehitetty systemaattisesti. Lähipalvelualueet ovat edenneet eri tahtia ja kattavuudessa on vielä eroja lähipalvelualueiden välillä. Työntekijöiden vaihtuvuus, rekrytoinnin haasteet, lyhytaikaisten sijaisten suuri määrä ja asiakkaiden vaihtuvuus ovat vaikuttaneet siihen kuinka nopeasti kattavuutta on pystytty laajentamaan. Kokonaiskattavuus (69,1 %) on kasvanut merkittävästi kohti tavoitetta, kasvua on ollut 20 %-yksikköä edellisen vuoden lopusta. Tavoitteesta, että liikkumissopimuksia olisi tehty 70%:lle säännöllisen kotihoidon asiakkaista jäätiin vain 0,9 %-yksikköä.

2. Parannamme asiakaskokemusta ja asiakastytyväisyyttä.

Tavoite toteutui.

18.3.2020

- Asiakaskokemus paranee terveysasemilla ja kotihoidossa vuoteen 2018 verrattuna (NPS-indeksillä mitattuna).

Mittari toteutui. Terveysasemilla tulos parani 54,6:sta 55,4:een ja kotihoidossa 80:stä 86:een.

3. Palvelumme ovat lähellä kaupunkilaisia ja helposti saavutettavissa.

Tavoite ei toteutunut. Sitovan toiminnan tavoitteen viidestä mittarista toteutui kolme.

- Aikuissosiaalityön palvelutarpeen arviointien määrä kasvaa 10 % suhteessa asiakasmäärään vuoteen 2018 verrattuna.

Mittari toteutui. Tavoitteena oli, että 43,89 %:lla aikuissosiaalityön asiakkaista on palvelutarpeen arviointi vuoden 2019 lopussa. Toteuma oli 49,12 %.

- Parannetaan vammaisten sosiaalityön saatavuutta ja saavutettavuutta. Asiakkaaseen ollaan yhteydessä samana tai seuraavana arkipäivänä.

Mittari toteutui. Toteuma oli yksi eli asiakkaaseen oltiin yhteydessä samana tai seuraavana arkipäivänä.

- Asiakas pääsee lääkärin kiireettömälle vastaanotolle keskimäärin 10 vuorokauden sisällä (T3 ≤ 10 vrk eli kolmas vapaa ajanvarausaika kalenteripäivissä, odotusaikojen mediaani).

Mittari ei toteutunut. T3 oli 25.

- T3 on vuoden lopussa alle 20 vuorokautta kaikilla terveysasemilla.

Mittari ei toteutunut. T3 oli alle 20 vuorokautta kuudella terveysasemalla (terveysasemia yhteensä 23).

- Suun terveydenhuollossa kaikkien asiakkaiden kiireetön hoito on käynnistynyt 90 vuorokauden sisällä hoidon tarpeen arviosta.

Mittari toteutui. Vuoden 2019 toteuman keskiarvo oli 69 vuorokautta.

18.3.2020

Terveysasemien kiirettömän hoidon osalta mittarina oli, että asiakas pääsee lääkärin kiirettömälle vastaanottoajalle keskimäärin 10 vuorokauden sisällä (kolmas vapaa aika kalenteripäivissä, T3 alle 10 vuorokautta). Tavoite ei toteutunut ja keskimääräinen T3 aika oli 25 vuorokautta. Myöskään mittari, että T3 on kaikilla terveysasemilla vuoden lopussa alle 20 vuorokautta kaikilla terveysasemilla ei toteutunut. T3 aika oli alle 20 vuorokautta kuudella (6) terveysasemalla.

Joulukuussa 2019 terveyskeskuslääkäreiden viroista 74 prosenttia oli täytetty vakinaisella viranhaltijalla, ja kokonaan hoitamattomia virkoja oli 20 prosenttia. Palveluja tarjotaan terveysasemilta enenevässä määrin muuten kuin lääkärivastaanottojen muodossa. Terveysasemat ovat lisänneet sähköisten palvelujen mahdollisuutta kaikissa asiakaskontakteissa: sähköisen yhteydenoton kahdensuuntainen viestintä potilastietojärjestelmässä, chat, chatbot, etälääkäritoiminta, Omaolo-palvelun laajentuminen ja Apotin Maisa-portaalin käyttöönotto lokakuussa 2020. Edellä mainitut sähköiset palvelut vapauttavat lääkärin aikaa potilastapaamisiin. Monialaiseen työhön panostetaan hyödyntämällä eri ammattiryhmien osaaminen järkevällä työnjaolla muun muassa hoitajien reseptinkirjoitusoikeuden laajentamisella ja tukipalvelujen kuntoon saattamisella.

Lääkärivajeen vuoksi Helsingin terveysasemat ottivat käyttöön suoraostosetelin helmikuussa 2019 ja palvelusetelin lokakuussa 2019 lääkärin vastaanottojen tarjoamiseksi yksityisiltä palveluntuottajilta. Lisäksi vuoden 2020 aikana valmistellaan terveysasemapalvelujen osalta sosiaali- ja terveyslautakunnalle esitys 1–2 terveysaseman palvelujen ulkoistamisesta.

Helsingissä terveysasemalääkäreiden palkkataso on selkeästi alhaisempi verrattuna muihin pääkaupunkiseudun kuntiin. Terveysasemalääkäreiden saatavuuden parantamiseksi maksetaan vuoden 2020 alusta kaikille terveysasemien potilastyötä tekeville lääkäreille määräraikaista tehtävälisää, joka on täyttä työaikaa tekeillä 1000 euroa kuukaudessa. Lisäksi Helsingin palkkakehitysohjelma tuo kaikille lääkäreille 250 euron pysyvän palkankorotuksen. Lääkärirekrytointin tehostamiseksi on hankittu rekrytointiapua ulkoiselta palveluntuottajalta ja käynnistetty yhdessä henkilöstö- ja kehittämisspalvelujen kanssa hanke, jossa yhtenäistetään rekrytointiprosessit, monipuolistetaan markkinointia ja lisätään Helsingin houkuttelevuutta työpaikkana.

Terveysasemat ja sisätautipoliklinikka -palvelun johtamista on uudistettu, jotta mahdollistetaan aikaisempaa vahvempi suunnittelu- ja johtamistyö alueellisissa

18.3.2020

monialaisissa palveluissa. Tämän lisäksi terveysasemien johtamista kehitetään vahvistamalla johdon osaamista ja vakiinnuttamalla Lean-menetelmien käyttö toiminnassa.

4. Toimintamme on taloudellisesti kestävä ja tuottavaa.

Tavoite ei toteutunut. Sitovan toiminnan tavoitteen neljästä mittarista toteutui kolme.

- Kotona asuvien osuus 75 vuotta täyttäneistä nousee vuoteen 2018 verrattuna.

Mittari toteutui. Vuoden 2018 toteuma 2018 92,56 % ja vuoden 2019 toteuma 92,83 %.

- Ympäri vuorokautisessa hoivassa asuvien osuus 75 vuotta täyttäneistä laskee ja tehostetussa palveluasumisessa olevien osuus nousee vuoteen 2018 verrattuna.

Mittari toteutui, ympärivuorokautisessa hoivassa olevien määrä vuonna 2018 oli 7,44 % ja vuonna 2019 7,17 %. Palveluasumisessa olevien osuus vuonna 2018 oli 76,27 % ja vuonna 2019 77,75 %.

- Ympäri vuorokautisen hoivan määrää nostetaan vastaamaan paremmin tällä vuosituhannella tapahtunutta ikäihmisten (yli 75-vuotiaiden ja erityisesti yli 85-vuotiaiden) lukumäärän kasvua.

Mittari ”ympäri vuorokautisen hoidon määrä kasvaa 50 paikan verran vuoteen 2018 verrattuna” ei toteutunut. Sosiaali- ja terveyslautakunnan käyttösuunnitelmassa asettama tavoite oli nousu 50 laskennallisen paikan verran.

Kokonaisuutena paikkamäärä pysyi edellisen vuoden tasolla, mutta yli 75-vuotiaiden osalta laskennallinen paikkamäärä kasvoi 49,4 paikan verran. Laitoshoidon asumisvuorokaudet vähenivät suunnitellusti ja korvattiin tehostetulla palveluasumisella. Kontulan seniorikeskuksen laajennusosa valmistuu suunniteltua aiemmin keväällä 2020, ja sinne siirtyy Rudolfista 69 paikkaa. Paikkojen vähennys Rudolfissa toteutettiin paikkojen vapautuessa, mikä tapahtui ennakoitua nopeammassa tahdissa. Ostovolyymia ei pystytty kasvattamaan suunnitellusti johtuen palvelun tuottajien hoitohenkilökunnan rekrytointivaikeuksista, minkä vuoksi paikkoja ei pystytty avaamaan.

18.3.2020

- Sähköinen asiointi kasvaa vähintään 20 % vuoteen 2018 verrattuna.

Mittari toteutui. Sähköisen asioinnin määrä kasvoi 20,1 %.

Muut toiminnalliset tavoitteet

Sosiaali- ja terveystoimialan muut toiminnalliset tavoitteet olivat seuraavat:

1. Lastensuojeluilmoituksen ja sosiaalihuoltolain mukaisen yhteydenoton jälkeen uuteen asiakkaaseen ollaan yhteydessä kiireellisissä tilanteissa samana päivänä ja kiireettömässä tilanteissa viimeistään 3. arkipäivänä asiakkaan yhteydenoton jälkeen.

Tavoite ei toteutunut. Kiireellisissä tilanteissa 100 %, kiireettömässä toteuma elokuun lopussa 94,3 %. Lainsäädännön vaatimus on kiireettömässä tilanteissa arvioinnin aloittaminen viimeistään 7 arkipäivän kuluessa.

2. Lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi vahvistetaan neuvolan, oppilashuollon ja nuorten palvelujen ja aikuissosiaalityön yhteistä työtä.

Tavoite toteutui. Lapsiperheköyhyyden tunnistaminen ja ohjaaminen tarvittaviin tukitoimiin on kuvattu. Tavoitteen numeerinen seuranta ei ole mahdollista.

3. Kehitetään ja kokeillaan yläasteikäisille sopivia menetelmiä hyvän arkirytmien ja terveellisten elämäntapojen tueksi digitaalisuus ja osallisuus huomioiden.

Tavoite toteutui. Toteutettu kaksi työpajaa koululaisten arkiliikkumisen edistämiseksi yhteistyökumppaneiden kanssa. Tulokset hyödynnetään osana kouluopetusta ja yhteisöllistä opiskeluhuoltoa kevään 2019 aikana. Yhteinen koulutus/työpajat toteutettiin 5.4. Kaskon kanssa missä suunniteltiin toimivia palvelu- ketjumalleja lasten ja nuorten aktiivisuuden edistämiseksi ja tarvittavan moniammatillisen tuen järjestämiseksi. Kokeilussa 11 koulua.

4. Vahvistetaan yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa varhaiskasvatuksessa toimivien fysioterapeuttien roolia arkiliikkumisen tukena huomioiden erityistä tukea tarvitsevat lapset.

Tavoite toteutui. Helsingin sairaalan kahden fysioterapeutin työpanos kohdistuu pääosin varhaiskasvatushenkilökunnan tukemiseen tuen tarpeessa olevien lasten

18.3.2020

ryhmien ohjaamisessa. Vuonna 2019 fysioterapeuttien työpanosta suunnattiin lisäksi vahvistamaan varhaiskasvatushenkilökunnan osaamista lasten arkiliikkumisen lisäämisessä. Toimenpiteinä on aloitettu konsultaatiotuki, osallistuminen kehittämispäiville.

5. Tehtävien täyttöaste nousee sosiaalityössä, kotihoidossa ja terveysasemilla vuoteen 2018 verrattuna.

Tavoite ei toteutunut. Täyttöasteen kasvu ei toteutunut kotihoidossa eikä terveysasemilla. Kotihoidon täyttöasteen toteuma oli 88,0 % (88,9 % vuonna 2018) ja terveysasemalääkäreiden täyttöaste oli 64,7 % (68,3 % vuonna 2018). Sosiaalityössä täyttöaste nousi 75,5 %:sta 77,7 %:iin.

Palvelujen määrälliset tavoitteet ja toteumat
(1000)

	TA 2019	TP 2019	Ero TA
Lastensuojelu, avohuolto, lapset	3 400	3 175	-225
Lastensuojelu, laitoshoido, hoitovrk	191 000	210 594	19 594
Aikuissosiaalityö, asiakkuudet	14 000	12 881	-1 119
Omaishoidontuki, asiakkaat, vammaistyö	2 050	1 859	-191
Henkilökohtainen apu, asiakkaat	2 700	2 893	193
SHL:n mukaista erityistä tukea tarvitsevien lasten määrä (<18-vuotiaat)	1 500	1 486	-14
SHL palvelutarpeen arviointien määrä perhe- ja sosiaalipalveluissa (lkm)	9 500	11 731	2 231
Terveysasemien lääkärin vastaanotto, käynti*****)	480 000	438 069	-41 931
Terveysasemien lääkärin vastaanotto, muu asiointi*****)	300 000	305 043	5 043
Terveysaseman hoitajan vastaanotto, käynti*****)	410 000	418 830	8 830
Terveysaseman hoitajan vastaanotto, muu asiointi*****)	450 000	468 950	18 950
Hammashuolto, käynti	530 000	522 211	-7 789
Psykiatrian avohoitokäynti*)	178 000	179 199	1 199
Psykiatrian avohoito, muu asiointi	75 000	74 370	-630

18.3.2020

Psykiatrian vuodeosastohoitopäivät	70 000	73 295	3 295
Polikliininen päihdehuolto, as.käynnit vuoden aikana	65 000	57 676	-7 324
Korvaushoito, käynnit vuoden aikana	140 000	125 755	-14 245
Päihdehuollon laitoshuolto, hoitovuorokaudet yht.****)	24 000	24 924	924
Mielenterveysasiakkaiden asumispalvelut, vrk	710 000	759 992	49 992
Asunnottomien asumispalvelut, vrk	557 000	528 339	-28 661
Somaattinen sairaanhoito, päättyneet hoitajaksot*****)	13 000	13 165	165
lääkkäiden pitkäaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen**)	1 100 000	1 078 341	-21 659
lääkkäiden pitkäaikainen ympärivuorokautinen laitosasuminen**)	350 000	343 160	-6 840
Kotihoito, käynti***)	3 000 000	3 323 733	323 733
Kotihoito, muu asiointi***)	410 000	316 429	-93 571

*) Psykiatrian avohoitokäyntien TP 2019 luvussa ei ole psykiatrian päivystyksen poliklinikkakäyntejä.

***) Ei sisällä lyhytaikaista palveluasumista tai laitosasumista.

****) Kotihoito, käynti: sisältää kotihoidon oman tuotannon, kotiutustiimin, kuntouttavan arviointiyksikön ja kotihoidon lääkäripalvelujen käyntisuoritteet sekä osto- ja palvelusetelituotannon.

*****) Kotihoito, muu asiointi: sisältää kotihoidon oman tuotannon, kotiutustiimin, kuntouttavan arviointiyksikön ja kotihoidon lääkäripalvelujen puhelut ja sähköisen asioinnin sekä kuvallisen etähoidon suoritteet.

*****) Päihdehuollon laitoshuolto, hoitovuorokaudet ovat sosiaalihuoltolain mukaista toimintaa, toimintakertomuksessa päihdehuollon laitoshuolto on terveydenhuoltolain mukaista toimintaa, jota ei seurata talousarvion määrällisissä tavoitteissa.

*****) Terveysasemien lääkäreiden ja hoitajien talousarviosuoritteissa seurataan vain terveysasemien suoritteita, toimintakertomuksessa avosairaanhoidossa ei ole yksikkörajausja, joten suoritteet sisältävät mm. työkyky- ja terveysneuvontakäyntejä, sisätautipoliklinikan haavavastaanottokäyntejä ja päihde- ja psykiatriapalvelujen Hietaniemen palvelukeskuksen käyntejä.

*****) Tilinpäätöksen somaattisen sairaanhoidon päättyneet hoitajaksot sisältävät Helsingin sairaalan hoitajaksot koko vuoden ajalta ja päivystyksen hoitajaksot ajalta 1.1.– 6.1.2019.

Kotihoidon käyntien merkittävä lisäys johtuu palvelusetelisuoritteista. Kotihoidon muu asiointi sisältää etäkäynnit, joiden määrä ei toteutunut tavoitteiden mukaisesti. Laitoshoidon asumisvuorokaudet vähenivät suunnitellusti. Kokonaisuutena pitkäaikaisen ympärivuorokautisen hoidon paikkamäärä pysyi edellisen vuoden tasolla, vaikka ostovolyyminia ei pystytty kasvattamaan suunnitellusti johtuen palvelun tuotta-

18.3.2020

jien hoitohenkilökunnan rekrytointivaikeuksista.

Terveysasemien lääkärikäynnit eivät toteutuneet suunnitellusti lääkärivajeen vuoksi. Terveysasemien lääkäreiden ja hoitajien muu asiointi kasvoi suunnitellusti sähköisten ja digitaalisten palvelujen lisääntyessä.

Lastensuojelun laitoshoidon hoitovuorokaudet kasvoivat arvioitua enemmän. Myös mielenterveyspalvelujen asumisvuorokaudet kasvoivat arvioitua enemmän.

Investointitalous

(1000 eur)	TA 2019	TP 2019	Ero TA	Ylitysoikeus 2019
Tietotekniikkahankinnat	-6 600	-5 509	-1 091	357
Muut hankinnat	-5 350	-5 142	-208	2 805
Menot yhteensä	-11 950	-10 651	-1 299	3 162

Määrärahaa käytettiin 10,7 milj. euroa. Käytettävissä oli yhteensä 15,1 milj. euroa, joka koostui talousarvioon varatusta 11,9 milj. eurosta ja edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnetystä 3,2 milj. euron ylitysoikeudesta. Merkittävimpiä tietotekniikan investointeja ovat olleet työasema- ja muun laitekannan uusiminen Apotin vaatimukset huomioiden, sekä asiakas- ja potilasjärjestelmissä olevien vanhojen tietojen arkistointiratkaisut, jolla osaltaan valmistaudutaan myös Apotin käyttöönottoon. Lisäksi sähköisen asioinnin kehittämisessä on panostettu chat- ja chatbot ratkaisujen käyttöönottoon. Merkittävimpiä muita hankintoja ovat olleet Kallion perhekeskuksen kalusteet, lääkelaitteet, valvonta- ja hälytysjärjestelmät sekä hammashoitoyksiköiden uusiminen. Määrärahaa jäi käyttämättä 4,7 milj. euroa. Kaupunginvaltuusto myönsi 26.2.2020 sosiaali- ja terveyslautakunnalle 3,5 milj. euron ylitysoikeuden vuoden 2020 talousarvioon sosiaali- ja terveystoimialan esityksen mukaisesti.